

IZDAJA FIZKULTURNA ZVEZA SLOVENIJE

Izhaja vsak petek

UREDNIŠTVO IN UPRAVA TABOR - TELOVADNI DOM

Telefon 33-85 — Čekovni račun uprave 16.416

Oglasi po ceniku — Mesečna naročnina Din 12.—

Rokopisi se ne vračajo

TEDNIK ZA TELESNO VZGOJO

Čelo II

8. februarja 1946

Št. 6

Študij telesne vzgoje

V stari Jugoslaviji je bila šolska telesna vzgoja zapostavljena in zanemarjena. Zdravstvena in moralna škoda, ki jo je zaradi tega trpela srednješolska mladina, je bila zelo občutna. V novih razmerah je uveljavljeno načelo, da je šola dolžna skrbeti tudi za pravilno telesno vzgojo učeče se mladine, ki nikakor ne sme zaostajati v rasti in se ne sme pomehkužiti, čeprav mora pridno sedeti pri knjigah in naporno umsko delati. Zmagalo je načelo: Tudi delovna inteligenca bodi zdrava, klena, utrpjena, zmogljiva!

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da v ministrstvu za prosveto niso izdelali samo nov in napreden učni načrt za telesno vzgojo, temveč so ukrenili tudi vse potrebno za vsestransko izobrazbo telovadnih učiteljev. Načrti sami bi bili brezpredmetni, če ne bi skrbeli hkrati za kader, ki jih bo uresničil. Komisija strokovnjakov, ki je izdelala potrebne predloge, se je postavila na stališče, da spada telesna vzgoja na univerzo kot enakoveren predmet med predmeti, ki se predavajo na filozofski fakulteti. Povsem razumljivo pa je, da dotični slušatelji ne bodo mogli proučevati in gojiti samo telesne vzgoje, temveč bodo morali vpisati še en predmet, da bodo dosegli po osmih semestrih študija popolno akademsko kvalifikacijo. Študij telesne vzgoje se tako vključuje kot glavni predmet v sistem izpitnih predmetov na filozofski fakulteti in se lahko kombinira z drugim glavnim predmetom. Tako bomo dobili nov tip telovadnega profesorja, ki bo poučeval dijake zdaj na igriščih in telovadnicah, zdaj v predavalnicah.

Rešitev, ki se je obnesla tudi na mnogih inozemskih univerzah z zavidno znanstveno tradicijo, ima velike prednosti pred samostojnimi visokimi šolami ali akademijami za telesno vzgojo. Te izobražujejo sicer izvrstne strokovnjake, ki pa ne ustrezajo potrebam srednjih šol. Znano in razumljivo je namreč dejstvo, da profesor, ki poučuje samo telesno vzgojo, na stara leta kot praktični opeša in ne more več prednjačiti mladini z lastnim zgledom. Na ljubljanski univerzi pa bo študij urejen tako, da bo absolvent usposobljen za pouk dveh glavnih predmetov (n. pr. prirodopisa in telesne vzgoje), kakor tudi higijene. Nadaljnja prednost tovrstnega študija oziroma poklica pa je, da se bo v mlajših letih baval profesor, ki ima diplomski izpit tudi iz telesne vzgoje, pretežno s telovadbo in športom, pozneje pa bo deloval pretežno v učilnici. Tako bo imela naša srednješolska mladina samo sposobne, čile in iniciativne učitelje telovadbe, plavanja, lahke atletike, smučanja in drugih športov. — Končno je vredno omeniti, da na ta način ne bo stanovske nadprodukcije in da je priključitev telesno vzgojnega študija k univerzi veliko cenejša, ker se bodo slušatelji telesne vzgoje lahko posluževali že obstoječih znanstvenih institutov.

One, ki se nameravajo prigrisati za študij telesne vzgoje, opozarjamo, da bodo veljali tudi za nje splošno veljavni predpisi za vpis in študij na univerzi. Razen tega bodo zdravniško preiskani, pri posebnem sprejemnem izpitu pa bodo morali dokazati zadostno fizično zmogljivost v glavnih panogah telesne vzgoje. Kandidati, ki se doslej niso bavili s telesno vzgojo, potemtakem ne bodo mogli biti sprejeti. Po pripravih

USTAVODAJNA SKUPŠČINA JE PROGLASILA USTAVO

Federativna ljudska republika Jugoslavija je po volji svojih narodov sprejela ustavo republike, novo vlado in soglasno po-verila zaupanje velikemu maršalu TITU

Ustavodajna skupščina Federativne ljudske republike Jugoslavije, kot najvišji predstavnik narodne suverenosti in izraz soglasne volje vseh narodov Federativne ljudske republike Jugoslavije, na skupni seji svojih domov, Zvezne skupščine in Skupščine narodov, je sklenila

da se Ustava Federativne ljudske republike Jugoslavije, ki sta jo sprejeli Zvezna skupščina in Skupščina narodov, proglasi in objavi narodom in državljanom Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Zmaga nad fašističnimi osvajalci je zaključena s poslednjim veličastnim potrdilom volje narodov Jugoslavije, ki je obenem počastitev žrtev, ki so padle za svobodo. Doseženo je, za kar so se borili junaki v gorah Slovenije, v gozdovih Hrvatske, na Krasu, v Primorju, v ravninah Banata, v Šumadiji, v Črni gori, v Makedoniji in na vseh mejah domovine. Nad njihovimi grobovi se sklanja zastava republike in mi živi se v tej zgodovinski uri poklanjamo spominu borcev, moč in žena, vsem žrtvam, ki so bile dane za našo svobodo.

ŽIVELA REPUBLIKA!

ŽIVEL TITO!

ŽIVEL STALIN!

sodeč pričakujemo, da se bo študij telesne vzgoje začel v letnem semestru 1946.

Tako bomo dobili tudi na univerzi v Ljubljani nov kader ljudi, ki bodo znanstveno raziskovali telesno vzgojne probleme, izobraževali strokovne profesorje

ter vzgajali znanstveni naraščaj. Prepričani smo, da bo tak način študija telesne vzgoje na univerzi velikega pomena za bodoči razvoj napredne srednješolske telesne vzgoje, kakor tudi za splošni napredek telesne kulture med Slovenci.

Državno prvenstvo v smučanju

Pojasnjujemo nekatere nespornosti, ki bi mogli nastati zaradi raznih objav v vprašanju letošnjega državnega prvenstva.

Po pismenem pooblastilu FSJ smo izpustili iz tekmovanja nekatere discipline za mladino pod 18 let, tako da so podatki za državno prvenstvo naslednji:

MOŠKI IN ŽENSKI TEKMOVALCI V ALPSKEM SMUČANJU:

I. del: Tekma v smuku: nedelja dne 24. februarja v Guštanju ali na Uršlju gori — po snežnih razmerah.

II. del: Tekma v smučskih likih (slalomu).

Ponedeljek dne 25. februarja pop.:

DRŽAVNO PRVENSTVO V NORVEŠKEM SMUČANJU V CELJU:

I. del: Teki.

Torek dne 26. februarja dopoldne in popoldne: II. del: Skoki.

Tekmovati morejo tekmovalci v starosti nad 18 let, katere prijavi njihovo društvo in za katere potrdi društvo, da so zdravniško pregledani in spoznani sposobnim.

Razen teh morejo tekmovati pripadniki JA.

Vse prijave morajo biti do 15. februarja t. l. v pisarni FOS-e, Ljubljana, Tabor.

Poznejše prijave ali nastopi na tekmi brez predpisane prijave ne bodo upoštevani.

Tekmovalci naj prinesejo s seboj odejo in jedilno orodje, za hrano in stanovanje je zadostno preskrbljeno. Da se olajša delo, naj prijavijo društva istočasno s prijavo tekmovalcev FOS-u tudi udeležbo prireditvenemu odboru v Guštanju in naroče hrano in stanovanje.

Gledalci, ki se bodo udeležili tekme, naj se zglase pri uradih Putnika, ki bo organiziral izlete. Kdor potuje sam, naj se prijavi prireditvenemu odboru v Guštanju, da bo pripravljeno zanj bivališče. Prostora in hrane je pripravljeno dovolj, tudi če bi udeležba nadkrilila pričakovanje. Guštanj bo lahko sprejel do 2000 oseb v dneh državnega prvenstva.

V primeru, da ne bi bilo dovolj snega za norveško tekmovanje v Celju in ako bi tudi Guštanj ne imel snega, potem prenesemo vsa tekmovanja v Kranjsko goro, kjer bo izvedeno državno prvenstvo v istih dneh, ki so določena za Guštanj in Celje, oziroma si pridržimo, da v skladu z razpisom FSJ izvršimo tekmovanje v odrejenih terminih, toda z drugim razporedom poedinih tekmovanj, če bodo to zahtevale snežne prilike.

FOS

Zemljišča za nove šole

Ze danes ob času obnove porušeni šolskih stavb stojimo pred vprašanjem gradnje novih šol, saj nas ne more zadovoljiti zasilna namestitve šol v zasebnih hišah, kjer so tesni, nezdravi prostori. Istočasno pa se je pokazala že v teh nekaj mesecih po osvoboditvi nujnost ustanovitve 28 ljudskih šol, kar je bilo omogočeno zato, ker danes ljudstvo samo odloča o svojih potrebah. Poleg tega je še nešteto že obstoječih šol, ki nikakor ne ustrezajo niti pedagoškimi niti zdravstvenim zahtevam, ki ne zadostujejo povečanemu številu otrok in katere bo treba slej ko prej na novo zgraditi.

Brez dvoma postaja v naši ljudski državi šola na deželi kulturno in prosvetno središče vsega naselja, ki naj ljudstvo poveže v skupno kolektivno kulturno življenje.

Ako upoštevamo potrebe in zahteve, ki jih za idealno šolo bodočnosti postavljajo zdravniki, higieniki, pedagogi, teoretiki in arhitekti, predstavlja program vsake nove šole veliko delo. To ni več omejeno zgolj na šolo samo, ki naj zadosti le trenutne šolske potrebe kraja, temveč mora upoštevati gradnjo, v kateri bodo vključene kulturne potrebe kraja za dolga desetletja. Kljub skromnim sredstvom se danes ne smemo utesnjevati v ozek okvir, temveč moramo pristopiti h gradnji šol s širokim programom za bodočnost, z možnostjo postopne izgradnje.

Z ozirom na veliko nalogo povezovanja naselja s šolo v skupno kolektivno življenje z dvigom zdravstvenih, higienskih in kulturnih razmer, moramo že danes misliti na pravilno izbiro zemljišča za bodoče prosvetno središče naselja. Pri sestavi gradbenega načrta in izbiri zemljišča, moramo pogledati v bodočnost in razmotriti vprašanje na široko, da se ne bo to reševalo samo za danes. Bodoče prosvetno središče naselja je namenjeno ljudstvu samemu. Minili so časi, ko so odločale v tako važnem vprašanju koristi posameznikov, raznih trgovcev, duhovščine in sploh krajevni mogotcev, kakor tudi političnih skupin.

Široko začrtani program nove šole z upoštevanjem zdravstvenih potreb (dvorana za javne prireditve, kino, šolska kuhinja, knjižnica, čitalnica, družabni prostori, kopališča, bazen, telesno vzgojni prostor, otroški vrt, dečje zavetišče itd.) bomo mogli uresničiti le postopno. V mnogih primerih bo prišlo do združenja več stavb, z možnostjo postopne izgradnje in bo ustvarjen ravno z novim prosvetnim središčem naselja važen in viden urbanistični kompleks, ki ga ne smemo prezreti v vprašanju regulacije (ureditve) naselja. Temu programu in načinu realizacije mora biti primerno izbrano (tudi že za v bodoče rezervirano) zemljišče. Pri

tem nas morajo voditi naslednji vidiki:

1. Zemljišče naj bo na odprtem svetu in tolikšne površine, da je možna prosta zazidava brez zaprtih dvorišč.

2. Za šolo, vrt in igrišče mora biti zemljišče vsaj 60 m široko in oddaljeno najmanj 100 m od zelo prometne ceste. Prostor naj bo izbran na tistem in mirnem mestu, kjer tudi ni nevarnosti zadimljenja (tovarne) in kjer gozdna vlaga ne bo mogla kvarno vplivati.

3. Zemljišče bodi v središču šolskega okoliša, pri čemer seveda naj v bodoče ne igra nobene vloge več 100 m večja ali manjša razdalja, zaradi česar so se doslej ponekod vršili ogorčeni prepiri in samo radi tega ni prišlo do graditve šol ali drugih kulturno prosvetnih ustanov. — (Tudi tam, kjer bo v bližnji bodočnosti osnovan novi šolski okoliš, naj se že sedaj izbere zemljišče, ki bo v njegovi sredini.)

4. Zemljišče naj bo suho, teren zdrav, oskrbljen z dobro pitno vodo in z možnostjo kanalizacije.

5. Orientacija terena naj bo takšna da bodo v bodoče stavbe zavarovane pred mrzlimi vetrovi in usmerjene proti jugovzhodu ali proti jugozahodu.

6. Celemu šolskemu kompleksu naj se rezervira še telesno vzgojni prostor (tudi za ureditev bazena), za katerega pa ni potreben potok ali reka, ki mora imeti najmanjšo površino 150x70 m in ki naj bo po možnosti združen z zemljišči, na katerih stoje druge prosvetne ustanove.

Iz zgornjega lahko vidimo, da se postavlja danes program za kulturno prosvetne ustanove mnogo širše kakor je bilo to doslej, da ni vseeno, kakšno zemljišče se izbere in da je treba pri tem mnogo presojati ter zdravih pogledov v bodočnost. Zato pa naj izginejo ob tem vprašanju vsi egoistični interesi, zastareli nazori in krajevni prepiri. Zavedati se moramo, da bodo služile šole in druge kulturno prosvetne ustanove v bodoče res samo ljudstvu, tako da bo to deležno resničnega kulturnega napredka.

★

Hajduk in Dinamo (Zagreb) pojedeta v ČSR

Koncem februarja bosta odpotovali v ČSR nogometni moštvi splitskega Hajduka in zagrebskega Dinama, kjer bosta odigrali vrsto tekem z najboljšimi češkoslovaškimi moštvi. Hajduk bo 2. marca igral v Pragi s Šparto, Dinamo pa naslednji dan s Slavijo. Junija pa bo Slavija prišla na povračilno tekmo v Zagreb.

Razmere v našem nogometu v predaprilski Jugoslaviji

S tem, da so naši bivši športni politiki, ki so nas zastopali na skupščinah Saveza, vedno glasovali za Beograd, so povzročali ostra nasprotstva med nami in Hrvatji in tako večali prepad, ki je nastajal med našimi narodi in kar se pozneje v osvobodilnem boju tako usodno pokazalo.

To so v glavnem obrisi naše nogometne delavnosti v predaprilski Jugoslaviji, ki je bila gotovo prej v škodo, kot pa v korist slovenskemu nogometu. Mnogo več o vsem tem bi lahko povedali oni, ki so bili bliže tem zakulisnim borbam. Če si malo ogledamo vzgojo naših starih nogometašev, si bomo lahko popolnoma na jasnem, zakaj je naš nogomet tako zaostal.

Nogometnega vaditelja so lahko zaradi visokih stroškov vzdrževali pri nas v Sloveniji kvečjemu 3 vodilni klubi. Tak vaditelj je stal klub približno 4–5 tisoč din mesečno. Vaditelj je bil navadno po narodnosti Avstrijec ali Madžar, ki ni znal našega jezika. Kako je vaditelj, ki ni poznal jezika, vzgajal našo mladino, si lahko mislite. Ti vaditelji klub temu, da so bili dobro plačani, da bi vzgojili dobro nogometno moštvo, niso v tem uspeli. Vzrok za to ni bilo njihovo neznanje (saj so bili profesionalci), pač pa v tem, da niso imeli moštva, t. j. igralcev za vadbo vedno pri rokah. Naši nogometaši so bili raztreseni po različnih službah, mlajši pa hodili v šolo. Ker je bilo z večine strani malo ali pa nič razumevanja za nogomet, ali pa sovražno razpoloženje proti njemu — zlasti v šolah, kjer je nogometašev večina profesorjev sovražila. Taki profesorji so ti z užitek dajali — »večke« in so mnogo mladine, ki je imela veselje do nogometa, s tem odbili od njega. Zato so mnogi opustili nogomet, če niso hoteli izgubiti šolskega leta.

Spominjam se dogodka, ko se je bivši igralec SK Ilirije, ki je imel takega profesorja (posejal je realno) ves čas tekme, oziral proti vходу na igrišče. Naenkrat jo je odkril z igrišča v slačilnico. Igra se je nadaljevala z desetimi igralci. Ko smo ga po tekmi vprašali, zakaj je pobežnil z igrišča, nam je pojasnil, da je vstopil na igrišče — profesor.

Starejši nogometaši, ki so bili v različnih službah, zopet zaradi nerazumevanja delodajalcev za šport, niso mogli posejati skupnih vaj. Tako je bil vaditelj primoran, da je vadal ene zjutraj, druge po kosilu, tretje zvečer in mraku itd. Ni torej čuda, da v teh razmerah tudi dober vaditelj ni mogel uspeti. Nogomet je igra, ki zahteva skupnost misli in dejanja vseh nastopajočih. Ni mogoče vzgojiti dobrega moštva, ako igralci ne vadijo skupno. Igralci, ki se vadijo samo na tekmi, se niti dobro ne poznajo, ne morejo biti dobri tovariši, brez dobrega tovarštva in medsebojnega poznanja pa nihče ne bo vzgojil dobrega moštva. To, da je bilo v preteklosti vaditeljem onemogočeno dobiti igralce na skupne vaje je eden glavnih vzrokov zaostalosti našega nogometa.

Še huje je bilo to v klubih, ki so bili brez vaditelja. Pri teh je vsa vadba obstojala v tem, da so igralci nabijali žogo na vrata, za zaključek vadbe pa tekli nekaj 100 m za pridobitev vzdržljivosti. V teh klubih o kaki tehniki ni bilo ne duha ne sluha in so se morali za vse uspehe, ki so jih dosegli proti tehničnim moštvom zahvaliti svoji telesni moči in ostrosti igre.

Nadalje moram poudariti, da večina naših nogometašev v vodilnih klubih ni igrala nogometa zaradi veselja do njega, temveč zato, ker je imelo od tega koristi. Največji strup za naš nogomet je bilo plačevanje igralcev, kar so nekateri dobro izkoristili. Prišlo je celo tako daleč, da sta kluba Ilirija in Primorje pričela plačevati igralce od vsake vadbe. S tem so hoteli pritegniti predvsem one, ki niso redno posejali vadb. Posledice plačevanja so se kmalu pokazale. Dogajalo se je, da je igralec na kolodvoru, tik pred odhodom vlaka, s katerim je moštvo potovalo na tekmo, zahteval od vodje moštva gotovo vsoto denarja, češ, drugače ne pojdem z vami, pa igrajte samo z desetimi igralci.

Vodja, katerega dolžnost bi bila, da bi takega igralca spodil domov in ga predal v disciplinski postopek svojemu klubu ali podsavezu — je lepo segel v žep in plačal — seveda tako, da ostali niso videli. Iste stvari so se včasih dogajale tik pred tekmo. Dalje so nekateri igralci zahtevali od kluba zimske suknje, čevlje itd. Neznajčajneži so izkoristili svoj klub do skrajnosti in ko jim ta ni mogel več zadostiti, so prešli k drugemu in tam nadaljevali svoje delo. Večina igralcev ni čutila do svojega kluba nobene ljubezni. Ni jim bilo v ponos, da zastopajo barve svojega kluba ali mesta Ljubljane ali Slovenije, bilo jim je v glavnem samo za to, koliko bodo dobili denarja od take tekme. V takih razmerah se prav gotovo ni mogel dvig-

niti naš nogomet. Med igralci ni bilo več tovarštva, vsak je mislil po svoje in hodil svoja pota. Nekateri so dobili več kot drugi, to so skrivali drug pred drugim in tako postali neodkriti. Sklepale so se tajne pogodbe med vodstvom kluba in nekaterimi »zvezdniki« itd. Vse to je povzročilo razdor med igralci in temu primerni so bili tudi uspehi naših vodilnih klubov.

Če se po vsem tem vprašamo, zakaj so vodstva dopuščala tako vzgojo, pridemo do tega, da so ista (vsaj nekateri člani) pričakovala v našem nogometu zlatih časov, mislila so, da jim bo uspelo, če bodo plačevali igralce, vzgojiti moštva, ki bodo polnila klubske blagajne in bodo tako klubi postali športna podjetja, kjer bodo oni delodajalci, ki bodo lahko kupovali ali pa prodajali igralce, kot se to dogaja v profesionalnih moštvih drugih držav.

To se je samo delno posrečilo nekaterim klubom v Zagrebu in Beogradu. Ti klubi so potom svojih pristašev, ki so močno denarno podprli klube in dali igralcem službe, ki so jih opravljali samo na papirju, omogočili igralcem to, da so živeli samo za nogomet. Vaditelj je imel te igral-

ce stalno na igrišču in je tako lahko ustvaril dobro nogometno moštvo. Poleg tega so ti klubi nudili svojemu moštvu tekme z močnimi nasprotniki iz sosednjih držav. Te tekme so bile dobro obiskane, denar je pritekal in tako je nekako šlo. Igralci so dobivali denar v službi in od kluba. Samo na ta način so uspeli v Beogradu in Zagrebu. To je glavni vzrok, da so nas v nogometu Hrvatji in Srbi prekašali in če bi naši klubi mogli nuditi svojim igralcem to, kar so jim beograjski in zagrebški, potem gotovo v nogometu ne bi zaostajali za njimi.

Marsikdo bo dejal, kar je bilo do brega iz predaprilskega časa, moramo obdržati. Toda iz vsega tega vidimo, da iz preteklosti našega nogometa nimamo prav nič dobrega.

Danes je dolžnost, da v naši mladi republiki vzgojimo popolnoma novega športnika in to nam bo uspelo samo pri naši mladini. Mladina je naša bodočnost, njej bodo morali naši telesno vzgojni forami in društva posvetiti vso pažnjo. Nič zato, če bomo nekaj časa malo šepali (zlasti v nogometu) in zaostajali za drugimi, ki bodo tekmovali še s starimi »kanoni«. Prepričan sem, da bomo ob pravilni vzgoji čez nekaj let lahko ponosni na uspehe naše mladine, takrat bomo videli, da delo onih, ki so poklicani vzgajati našo mladino ni bilo zaman.

Jež Lojze

DAVISOV POKAL

Tekme bodo obnovljene. — Doslej se je prijavilo 19 držav

Za svetovno prvenstvo v tenisu, ki se uradno imenuje **tekmovalje za Davisov pokal**, in ki je zaradi vojne prenehalo, se je do sedaj prijavilo 19 držav: Anglija, Irska, Francija, Švedska, Švica, Holandska, Monako, Španija (?), Danska, Češkoslovaška, Belgija, Egipt, Turčija, Amerika (USA), Kanada, Mehika, Nova Zelandija, Filipini in Jugoslavija ki je pri zadnjih predvojnih tekmah za Davisov pokal (l. 1939.) zmagala v Evropskem pasu ter izgubila v Ameriki proti poznejšemu zmagovalcu Avstraliji z 1:4.

Tekmovalja za Davisov pokal so se začela že l. 1900., ko je daroval ameriški državni svetnik Dwighton F. Davis poseben pokal za meddržavne tekme v tenisu, toda samo med Anglijo in Ameriko. Toda l. 1904. so bile na to tekmovalje povabljene tudi druge države. Ker pa se je sčasoma za to tekmovalje prijavljalo vedno večje število držav, je bilo tekmovalje razdeljeno v dva pasova, v evropskega in ameriškega. Zmagovalca obeh pasov (l. 1939. je bila zmagovalca evropskega pasu, kot je že omenjeno, Jugoslavija) sta nato tekmovala med seboj in kdor je zmagal, se je moral pomeriti še z zmagovalcem zadnjega tekmovalja, ki je imel to ugodnost, da se mu ni bilo treba boriti v predtekmovaljih, ampak je samo igral proti zmagovalcu vseh predtekmovalj, torej je avtomatično nastopil v finalni tekmi.

Poleg nenavadnega naslova svetovnega prvaka v tenisu, si je država, ki je zmagala, priborila pravico do pokala za dobo enega leta. V spomin na zmago je smela zmagovalna država v pokal vrezati tudi svoje ime.

Dosedanji prvaki v tekmovalju za Davis cup so bili:

1900 Amerika — 1901 ni bilo tekme — 1902 Amerika — 1903 Amerika — 1904 Anglija — 1905 Anglija — 1906 Anglija — 1907 Avstralija — 1908 Avstralija — 1909 Avstralija — 1910 ni bilo tekme — 1911 Avstralija — 1912 Anglija — 1913 Amer. — 1914 Avstralija — 1915, 1916, 1917 in 1918 ni bilo tekme — 1919 Avstralija — 1920 Amerika — 1921 Amerika — 1922 Amerika — 1923 Amerika — 1924 Amerika — 1925 Amerika — 1926 Amerika — 1927 Francija — 1928 Francija — 1929 Francija — 1930 Francija — 1931 Francija — 1932 Francija — 1933 Anglija — 1934 Anglija — 1935 Anglija — 1936 Anglija — 1937 Amerika — 1938 Amerika — 1939 Avstralija.

Pri tekmovalju l. 1939. je Jugoslavija premagala zapovrstjo: Irsko 5:0, Madžarsko 4:1, Italijo 3:2, Belgijo 3:2 in v finalnem tekmovalju evropskega pasu Nemčijo s 3:2. Z Avstralijo je Jugoslavija igrala v Chestnut Hillu pri Bostonu (USA). V finalni tekmi je Avstralija premagala Ameriko s 3:2.

Določevanje desetorice najboljših igralcev

Po uspehih, ki so jih posamezni igralci dosegli pri tekmovaljih za Davisov pokal, so potem razni strokovnjaki sestavljali lestvice, ki naj bi pokazale desetorico najboljših igralcev tenisa na svetu. Najbolj upoštevana je bila prvotna lestvica Angleža Wallis-Meyersa, po njegovi smrti pa Francoza Gillouja, ki je l. 1939. po končanih tekmah objavil to-le lestvico:

1. Riggs (Amerika) — 2. Bromwich (Avstralija) — 3. Parker (Amerika) — 4. Quist (Avstralija) — 5. van

Horn (Amerika) — 6. Sabin (Amerika) — 7. Mac Neil (Amerika) — 8. Punčec (Jugoslavija) — 9. J. Hunt (Amerika) — 10. Cooke (Amerika).

Take lestvice seveda ni bilo jemati resno, ker je v vsaki državi postavil najznamenitejšega strokovnjaka podobno lestvico, ki je bila kar moči najbolj primerna nekaterim željam.

V prvem kolu JUGOSLAVIJA : EGIPT

Praški radio poroča po vesteh, ki jih je prejel iz Melbournea (Avstralija), da so že izvedli žrebanje parov l. kola. Izžrebani so bili ti-le pari:

Jugoslavija : Egipt,
Novi Zeland : Amerika,
Anglija : Francija,
Češkoslovaška : Turčija,
Švedska : Holandija,
Belgija : Monaco,
Španija : Švica.

Jugoslavija v prvem kolu torej nima močnega nasprotnika in je verjetno, da bo zmagala. Najtežja borba bo v prvem kolu med starima nasprotnikoma v tem tekmovalju Anglijo in Francijo, vendar ima Francija več izgledov na zmago. Kdaj bo odigrano prvo kolo še ni znano.

Gostovanje „Crvene zvezde“

V mesecu januarju je nogometno moštvo beograjske »Crvene zvezde« gostovalo z velikim uspehom v Sarajevu, Mostarju in v Splitu.

Prvo tekmo so Beograščani odigrali v Sarajevu, kjer so nastopili proti mestni reprezentanci in zmagali z 10:0. Igrali so v postavi: Lovrić, Popović, Petrović, Lajić, Kašanin, Čirić, Savić, Mitić, Drenovac, Pečenčić in Horvatinović, dočim so Sarajevčani postavili skoraj izključno samo mlade igralce.

Nato so igrali v Mostarju, kjer so premagali FD Veles s 6:0. Tekma je bila odigrana v precejšnjem mrazu, toda igralci Mostarja so pokazali več vztrajnosti kot Sarajevčani.

Svoj prvi in edini poraz pa so Beograščani doživeli v Splitu, kjer jih je premagal Hajduk 2:1 (1:1). Beograščani so opravičevali svoj poraz z utrujenostjo radi dolgega neugodnega potovanja z avtobusom. Toda očividci so bili mnjenja, da je Hajduk zmago popolnoma zaslužil in da bi bil poraz Beograščanov lahko še težji.

Na povratku v Beograd je moštvo »Crvene zvezde« odigralo v Sarajevu še eno tekmo, in sicer z FD Željezničar. Vendar so bili igralci tako utrujeni, da so zmagali le s težavo z 2:0, dočim je uspeh prvega polčasa ostal celo neodločen (0:0). V moštvo Željezničarja so igrali nekateri znani igralci, in sicer Rajlić, Pavlič in Marjanović.

NORVEŽANI SO RAZVELJAVILI VSE REKORDE, KI SO BILI IZBOLJŠANI MED OKUPACIJO

Norveška športna zveza je razveljavila vse rekorde, kakor tudi vse naslove prvakov, pridobljene med fašistično nemško okupacijo, ki jih je podeljevala oziroma priznala norveška nacistična športna zveza.

Pismo iz Zagreba

Zagrebski šport v preteklem letu

Med najbolj množičnimi športi v Zagrebu je gotovo **nogomet**. Vsak dan je več moštev, tako da danes Zagreb lahko postavi tri nogometne razrede in v vsak razred po deset izenačenih moštev. Verificiranih je že okoli 800 igralcev.

Največji uspeh zagrebških nogometašev je brez dvoma neodločena igra 2:2 z moštvom CDKA. Na tej tekmi je bilo opaziti majhno spremembo tkzv. »WM« sistema. Srednji krilec je igral tretjega branilca, a vodja napada je prešel na njegovo mesto, medtem pa je napad skušal z dolgiimi žogami in bliskovito naglico priti do nasprotnikovih vrat. To je bila važna sprememba v načinu igre. Nadalje so bili zagrebški nogometaši dosegli visoke zmage nad moštvi Trsta in Reke. Na gostovanjih po Jugoslaviji so se prav tako odlično izkazali. Na prvenstvu države so si v Beogradu kot reprezentanca Hrvatske priborili 3. mesto. Nekaj odličnih zagrebških igralcev (Glaser, Šostarić, Čulić, Brozović, Švaljek, Čajkovski I., Bobek, Matekalo in Krnić) je v moštvo Partizana (Osrednji dom JA) kjer kot vojaki nastopajo za naše najboljše vojaško moštvo. V decembru leta 1945. se je končalo prvenstvo Zagreba z naslednjim izidom: Skupina A: 1. Lokomotiva, 2. Narodna Obrana, 3. Tekstilac, 4. 32. Divizija, 5. Poštar, 6. Jedinstvo, 7. Slaven, 8. Milicija. Skupina B: 1. Dinamo, 2. Metalac, 3. II. Armija, 4. Dubrava, 5. Element, 6. Amater, 7. Grafičar, 8. Gradjevinar. Danes Zagreb lahko postavi svojo najboljšo enajstoro v sledeči postavi: Monsider, Dubravčić, Ljoen, Pukšec, Jazbinsek, Pleše, Cimermančić, Kacijan, Golob, Čajkovski II., Canjuga.

Tudi lahka atletika se je začela razširjati. Množični nastopi sicer niso takoj pokazali velikih uspehov, važno pa je bilo, da je bilo vzbujeno veliko zanimanje med mladino. Leta 1945. je bil Zagreb poprišče mnogih lahkoatletskih tekmovalj, zletov in prvenstev. V Zagrebu ima sicer skoraj vsako telesno vzgojno društvo svojo lahkoatletsko skupino, vendar prvenstva moštev za minulo leto ni bilo. Med najmočnejšimi so društva: Akademikar, Sloboda in Mladost.

Slanec je dosegel za naše razmere izvrsten uspeh 11.0 na 100 m. Hkrati sta odlična kratkoprogaša Turkalji in Vanjić (JA). Državni rekord na 400 metrov Dernikovič sploh ni imel resnega nasprotnika. Flasi je s svojim uspehom 15.29.2 na 5.000 m po točkah takoj za izvrstnim Žerjalom. Kotnik je Dernikoviču le za nekaj des-

tink sekunde za petami, tako da so njune medsebojne borbe pravi športni užitek za vsakega gledalca. Na 10.000 m je uspešen Mihalić; Golder in Krajcar mu še nista kos. Na tekah čez zapreke sta dr. Buratović (na 110 m) in Bulić (na 400 m) razred zase. V skoku v višino je znani nogometaš in rokometas zagrebškega Dinama, Horvat, dosegel znamko 177 cm. Javor in Urbić v skoku v daljavo tudi še nista dosegla viška. Dolencec in dr. Buratović sta pri skoku ob palici s 3.20 m izenačena. Pri metih je odlični Gubijan, saj je v Evropi leta 1945. vrglo samo šest dalje kot on, sicer pa pravi, da ne misli dolgo ostati pri 47.94. Markušić je s svojim metom 54.96 m najboljši v republiki.

Med tovarišicami opazimo veliko izenačenost ter zares množičnost. Zanimivo je bilo gledati, kako so na tekmovaljih nekatere mladinke bese in v krilu tekale po progi. Med najboljšimi je sprinterka Strzalkovska, odlične so pa tudi vsestranske Kurathova in Stargarjeva. Pri metih so sijajne Tučanova in Neferovičeva.

Zagrebski tenis je najmočnejši v državi. Zaradi pomanjkanja teniških potrebščin, začasno množičnosti v tenisu še ni bilo mogoče doseči. Gotovo pa je, da tenis ne bo več samo za gospodo, marveč za vsakega tenisu naklonjenega posameznika. Teniška reprezentanca Zagreba v postavi: Mitić, Palada, Punčec in Šefer, predstavlja skoraj najboljšo moštvo v Evropi. Največji uspeh po osvoboditvi je dosegel Mitić na mednarodnem teniškem turnirju v Budimpešti, ko je v odločilni igri zmagal nad Aszbotom.

Namizni tenis postaja množična igra. — Najbolj agilno društvo je ZOFD Mladost, katero prireja skoraj vsak teden množična tekmovalja. Ostala zagrebška društva so precej izenačena, toda moštvo Narodne Odbrane v postavi Žarko in Boris Dolinar, ter Kosi je morda nekoliko pred vsemi. Moštva: Tekstilac, Mladost, Grafičar, Poštar in drugi s svojimi rednimi prireditvami vzbujajo veliko zanimanje za to prelepo športno igro. Znanj Žarko Dolinar si je v ogorčeni borbi z enakovrednimi igralci (Kosi, Uzorinac, Ratković, Blažić, Vogrinc, Valković Horvat, Kras, Mitrečić, Prohaska, B. Dolinar, Škrlec, Vinko in drugi, priboril častni naslov prvaka Hrvatske za leto 1945. Med tovarišicami si je na državnem prvenstvu Zabčičeva v ogorčeni borbi s Pečnikovo, Andresovo, Kononenkovo in ostalimi, priborila naslov prvakinje Hrvatske. Snaj Ivan

★ ★ ★

Prilpambe k vadbi teka na smučeh

1. Priprava.

Kot je potrebna sistematična vadba za vsa ostala tekmovalja tako je zelo važna tudi priprava za smučko tekmovalje; ta priprava za zimo pa je lahko vsaka panoga športa, glavno je, da se telo kolikor mogoče veliko giblje, posebno pa pljuča in srce. Zato je prav primerna priprava: tekmovalje v lahki atletiki, posebno teki in to daljše proge, nadalje v gozdnem teku, kar silno koristi pljučam in srcu, v plavanju itd.; nadalje igranje nogometa tudi zelo koristno vpliva na poznejšo zmogljivost.

Kot rečeno, je zelo važno gojiti ostale panoge športa; to se opaža pri vseh naših smučarskih tekmovalcih, da vsak goji kako izmed navedenih športnih panog v poletni ozir. jesenski dobi; z veseljem je treba ugotoviti, da se pa vedno bolj sistematično vsak pripravlja za zimsko sezono. Po mojem mnenju je najkoristnejša priprava: poletj plavanje združeno s teki in gimnastiko; na jesen pa gozdnj tek in gimnastika; to tudi večinoma vsi gojimo od sedaj sistematično.

2. V snegu.

Tako vsaj malo pripravljeni nestrno pričakujemo snega! Zato pa je takoj treba izkoristiti prve snežne prilike in prenesti jesensko vadbo iz telovadne dvorane in iz »hostce« v vadbo na belih poljanah! Seveda se sedaj vse spremeni; predvsem je treba vzeti vadbo v snegu resno, mora nas gnati silna volja za uspehom, povečati moramo tekmovalno strast in veliko veselje nas mora navditi. Le tedaj je uspeh zadovoljiv.

Torej, ko začnemo vaditi v snegu za bodoče tekme, je treba sistematično vaditi; tako, prvi teden vsaj dvakrat voziti 5–10 km in nič preveč se ne napenjati, telo se mora le polagoma privaditi na spremembo; torej, prvi dan malo vožnje in paziti pri tej, da je pravilna: da delamo kolikor mogoče dolge korake, da ne dvigamo pri tem smučke iz smučine, da drse smučni pravilno po snegu, telo mora biti precej naprej nagnjeno, vrat ne upognjen, z rokami, ki pa ne smejo biti preveč odročene pa moramo delati kot pri veslanju. Ko se tako privadimo na pravilno vožnjo, polagoma preidemo v hitrejši tempo in

tudi že vozimo daljše proge 10–20 km ter pri tej regularnem dihanju moremo voziti tudi po položnejših strminah 2–4 km, to pa zaradi tega, da pri vožnji navzdol popuste mišice in telo se odpočije; pri tem pa je paziti, da naj roke ozir. palice delujejo vkreber kolikor mogoče izdatneje, da se intenzivno opiramo na palice, da se noge odpočijejo, ker je pri vožnji navzdol obratno.

Tako je prve tedne; ko smo tako opravili kakih 5–7 dni vadbe, moramo že preiti v napornejšo vadbo 15 do 25 kilometrov dnevno, a to ne več kot enkrat na teden, a 10–15 km dvakrat na teden, seveda pri brezhibnem delovanju vsega telesa! Tako vadimo, ako imamo priliko za to, a drugače kot so nam dane možnosti.

Glede utrujenosti ali izčrpanosti pa moram reči, da po prvih vadbah precej čutim utrujenost, a to samo za nekaj časa, kake pol ure, potem je pa zopet vse v redu; izčrpan pa se le pri dolgem in napornem teku do 30 km.

Tekmovalce na progi

3. Taktika tekmovalja.

Kadar pa imamo na sporedu daljšo progo, 25–30 km ali celo 50 km, tedaj pa je odvisen uspeh od mnogih činiteljev, predvsem je treba, če le mogoče, dobro se poučiti o tekmovalni progi sami, koliko je ravnine, strmine in padca, nadalje jarkov itd., zato je zelo koristno, da je vsem na razpolago načrt ozir. diagram proge, točno izdelan po prireditelju tekme; na tako dobro poznani progi se je potem lahko dobro razvedati. Če je proga normalna, t. j. če je ena tretjina ravnine, ena tretjina strmine in ostalo padec, potem prvih 5 do 10 km ni priporočljivo, da preveč »zapodimo« ker se telo le polagoma privadi na napor in to je treba upoštevati pri nadaljnjem izkoriščanju energije; telo se izžnoji po navadi pri 7–10 km, potem pa moramo zvišati hitrost in to kakih 10 km, nato je treba polagoma zopet zmanjšati hitrost in tako voziti kakih 5 km, nato pa zopet pospešiti hitrost in tako voziti do cilja; seveda, da je individualnost velikega pomena pri razdelitvi moči, kdo takoj od starta »potegne«, da prehiti ostale, drugi zopet polagoma zvišuje tempo in tako vozi do cilja, tretji zopet v sunkih vozi, t. j. po več kilometrov v hudem tempu, nato pa nekaj kilometrov bolj zmerno, potem zopet hitreje itd. Kateri način je najboljši, ve vsak tekmovalec po lastnih močeh; jaz vozim najraje po prvem načinu. Vse to velja kot rečeno za dolge proge 25–50 km!

4. Počitek.

Počitek pred tekmo je odvisen od vadbe; če je kdo stalno v vaji, da tudi vadi že »na suhem« in potem

začne na snegu, tak tekmovalec je potem v stalni zmogljivosti in mu zadostuje, da počiva 1–2 dni, če je tekma dolga 10–20 km, za daljšo tekmo je treba nekoliko več počitka 2–3 dni, če pa ni v vaji, potem pa je priporočljivo, da vozi krajše tekme in mu zadostuje dan počitka; sicer je pa bolje manj tekem in več vadbe.

5. O prehrani in masaži.

Glede hrane pred tekmo ali na progi pa so mnenja deljena; glavno je, da ostane prehrana ista kot za časa vadbe, da je želodec vedno enak navajen na hrano; napačno je, da se pred tekmo obteži želodec s kakšno jedjo, katero preje dotični tekmovalec le malo pozna! Vpliva pa tudi dolžina proge; če je proga dolga, mora biti itak okrepčevalnica vsaj od 20 km naprej, zato je napačno mnenje, da se mora pred dolgo progo veliko jesti, kajti potem rad bolj želodec, ker je preveč obtežen, dobro pa je, da se med počitkom nekaj dni prej malo več je, a pred tekmo najmanj 3 ure; najbolje pa vsak sam pozna svoj želodec, kar je glavno!

Kot pri vsakem drugem športu, tako je tudi pri smučanju zelo koristno, da polagamo veliko važnost na masažo! Posebno pred tekmo, a to najmanj dan prej masirati vse telo, posebno pa mišice na nogah in rokah. Seveda koristi masaža le tedaj, ako je dotični tekmovalec vaje masaje, ker v nasprotnem primeru mu lahko le škoduje! Po vsaki tekmi pa je zelo koristno, da si s toplo vodo zmasira vse mišice.

Bervar Štane
(Dalje prihodnjič.)

KRONIKA

Smučanje je šlo po vodi

Letošnja zima nam ni bila naklonjena. Imeli smo lepo vreme, malo zmrzali, toda zaman smo pričakovali snega. Ko ga je padlo za dobro ped, smo upali, da bo ostal in da ga bo še kaj, toda upanje je bilo zaman, nastopila je odjuga in ves spored je postal negotov in zaradi pomanjka časa je tudi dvomljivo, če ga bo sploh mogoče še opraviti. Vsaj v nižinah skoraj gotovo ne bo mogoče imeti tekem, obenem pa bodo sedanje snežne razmere preprečile, da bi se smučarji mogli vaditi. Morda se bo vreme še spremenilo, sneg nas utegne znova presenetiti, toda zanesljivi se ne smemo, da bomo utegnili spraviti spored pod streho. Smučarji bodo morali v gore, da izpopolnijo svoje znanje, ki je zaradi štiriletne prekinitve gotovo manjše; tudi nastopajoča mladina, ki je letos prvič stopila na smuči, si v tej kratki dobi še ni mogla pridobiti vsega znanja, da bi obvladala vsaj najvažnejše osnovne like.

Mnogo smo upali na letošnjo zimo, čeprav smo že z vsega začetka stali pred težavno nalogo — smuči ni bilo. Delavna zadruga »Ela« v Zgošah, pod vodstvom tov. Rudija Finžgarja, pa nas je presenetila, ko je založila s primernim številom smučarjev ne samo Slovenijo, temveč je dala smuči na razpolago tudi ostalim federalnim enotam, kjer so bile letos smuči zaradi pomanjkanja promet-

nih zvez življenjskega pomena za oddaljena naselja. V Bosni in Hercegovini so se morali prebivalci sami oskrbovati, desetine kilometrov daleč so potovali smučarji po hrano in jo nosili na ramah v zametene vasi. Mnogo naših smučarjev ni mislilo na to, ko so terjali, naj jim zadruha v Zgošah da na razpolago več in več smuč — za zabavo, za šport. Zadruga je častno opravila svojo dolžnost do skupnosti, za prihodnjo zimo bo izdelala tisoče parov smuč in jih bo za vse dovolj, tedaj bomo, ko bo tudi lažje za ostalo opremo, mogli misliti na to, da bomo smučanje povzdignili na stopnjo resnične množičnosti in sicer po pravilni poti, da bomo telovadce z vsestrano vajo v vseh panogah usposobili tako, da bo smučanje le nadaljevanje splošne telesne vzgoje in vanjo vključeno, ne pa le enostranska zabava.

Smo v prehodni dobi, bliža se pomlad, s smučišč se bomo povrnili v telovadnice in na igrišča. Mladina si bo ohranila pridobljeno znanje le z vztrajno in vsestransko vajo, gojiti mora šport smotrno, potem uspehi ne bodo izostali.

V gorah je še prava zima, toda vsem ne bo mogoče uživati njenih lepot, toplega sonca; toda kdor le utegne, naj se poda v višine, da izpopolni svoje znanje, toda ne le zase, temveč za skupnost.

Smučarske tekme na Bledu

V nedeljo, 27. januarja, so bile smučarske tekme na Bledu. Telesno vzgojno društvo, ki je te tekme priredilo, se je tako predstavilo s prvo javno prireditvijo. V jeseni smo ustanovili na Bledu telesno vzgojno društvo, ki mu načeljuje tov. Svetina Avgust. Odbor si je nadel nalogo, da doseže šport na Bledu zopet predvojno stopnjo, da še več, da spremeni Bled v nekaj športni center, saj imamo za to vse pogoje. Z novimi ljudmi in novim načinom dela, bo to mogoče ustvariti. Res je zaenkrat krog sodelavcev še bolj majhen, vendar vsi tisti, ki so pristopili

k delu, kažejo največjo delavnost in pripravljenost doseči načrtane cilje. Najprej smo si uredili dvorano, da je zopet uporabna za telovadbo in nastope, nato smo se pa začeli pripravljati za zimsko sezono, ki nudi posebno mladini največje veselje. Ker so stare skakalnice neuporabne, je bila prva misel nova skakalnica. Tov. Šveglj Franc je bil tako uviden, da je dal na razpolago prostor in sicer na Goričici, takoj za blejskim gradom. Prostor je res vzoren in pripraven, ker tudi ni preveč oddaljen. Člani društva, posebno zimski športniki, ki jih vodi tov. Knaflič Alojz, pa so sklenili, da bodo skakalnico sami uredili v prostem času z udarniškim delom. Dokončana je bila, ko je zapadel prvi sneg, tako da so jo lahko preizkusili. Skakalnica dopušča skoke do 35 m in je zelo dobro zgrajena, saj ni bilo v nedeljo pri vseh skokih nobenega padca. Tekme v nedeljo so imele predvsem namen pridobiti širšo javnost, posebno mladino, za zimski šport, in da obenem pregledamo naše moči za prihodnje nastope. Dopolodne so bile tekme dece, naraščaja in članov na 800 m, 4 km in 8 km za člane. Na nastopnem mestu smo videli lepo število blejske mladine, kar je bilo zelo razveseljivo, vendar je treba skrbeti, da se to število še poveča. Število članov je bilo bolj majhno, opazilo se je tudi, da nimajo še prave vaje. Kot gost je nastopil tudi znani tekmovalec Zemva Lovro, ki je z zelo dobrim časom dosegel prvo mesto. Tudi stara blejska tekmovalca Jemc in Vidic sta pokazala, da bosta kmalu v stari for-

mi. Popoldne so bile skakalne tekme na novi skakalnici. Nabralo se je dosti gledalcev, vendar kaže, da bi jih pri malo večji propagandi bilo še mnogo več. V skokih so tekmovali bivši prvak Albin Jakopič, ki se nahaja sedaj na Bledu, Vidic Andrej in kot gost Poldo Janez. Vsi so nam pokazali zelo lepe skoke in upamo, da bodo dosegli še večje uspehe. Posebno pa je treba omeniti mladino, ki je nastopila in moramo biti njenih nastopov in uspehov najbolj veseli. Vse je presenetil mladi Ulčar Joža, ki še ni 14 let star, pa je pokazal prav lepe skoke. Skoki so bili tako stilno, kakor po daljavi zadovoljivi. Na vsak način je treba da se ga pošlje v tečaj, tako njega, kakor druge mladince, ker nam še mnogo obetajo. Prvo mesto v skokih je kot gost dosegel Poldo Janez, ki je bil seveda stilno najboljši. V vsakem oziru so tekme popolnoma uspele in upamo, da bomo lahko izvedli v februarju veliko meddržtevno tekmovalje Gorenjske.

Doseženi uspehi:

Člani: 1. Zemva Lovro (Gorje) 28,51; 2. Vidic Andrej (Bled) 31,42; 3. Jemc Bertl (Bled) 34,28; 4. Vovk Franc (Bled) 39,38.

Naraščajniki: 1. Vovk Mirko 24,40; 2. Stare Dušan 25,12; 3. Lukman Anton 25,48 (vsi Bled).

Naraščajnice: 1. Vidic Vida (Bled) 26,20; 2. Kunčič Zefka (Bled) 26,55; 3. Palhartinger Metka 27,03.

Deca do 4. razr. (proga 400 m): 1. Vidic Janez 10,10; 2. Koželj Viktor 11,40; 3. Rekar Tine 11,65.

Deca nad 4. razr. (proga 800 m): 1. Kunčič Anton 11,18; 2. Čuk Drago 11,40; 3. Bak Alojz 11,45.

Deca (ženska) do 4. razr. (proga 400 m): 1. Golc Vida 13,05; 2. Černe Cilka 13,10; 3. Černe Marija 13,30.

Skoki: 1. Poldo Janez (JA) 112,7 točk (skoki: 28,5, 30 m); 2. Jakopič Albin (Bled) 105,5 točk (skoki 27, 28,5 m); 3. Mandelje Franc (Bled) 102,2 točki (skoki 26,5, 28,5 m); 4. Vidic Andrej (Bled) 100 točk (skoki 24, 27,5 m).

Mladina: Ulčar Jože (Bled) 94,30 točk (skoki 23, 23 m); Vovk Mirko (Bled) 81,40 točk (skoki 16,5, 16 m).

Na nastopnem mestu je bilo: 61 dece obeh spolov, 14 naraščajnikov in naraščajnic, 9 članov. Na skakalnici: 5 članov, 3 naraščajniki.

„Veseli smuk v svobodi“ v Idriji

TD Idrija je začelo zimsko sezono s tretjo množično prireditvijo pod naslovom »Veseli smuk v svobodi« dne 27. januarja. Ker so priprave za smučanje šele v teku, smo začeli s sankanjem, ki je nekaj ljudski šport v Idriji. Prirejena je bila tekma v spustu po ovinkih iz Kovačevega rova v dolžini kakih 5 km. Sicer smo pričakovali večje udeležbe, ker tekma res ni zahtevala prevelikih naporov, vendar je tudi število 106 tekmovalcev prav lepo. Pri tem je razveseljivo dejstvo, da je glavno vlogo igrala mladina. Posebej moramo pohvaliti našo srednješolsko mladino, ki se tudi na tem polju prav pridno udeležuje. Tekme so potekle v najlepšem redu in brez najmanjše nezgode. Člani in članice pa so zopet popolnoma odpovedali, vse kaže, da ni majhne smisla za resno delo. Na plan jih spravi kvečjemu še ples ali kaj podobnega!

Med člani je zmagal Franc Hladnik pred Lampegom Fridijem, pri članicah pa Skvarča Mimi pred Anico Gnezdo. Vsi so dosegli prav odlične čase. Pri moškem naraščaju je pripadla zmaga Štekarju Milanu pred Rupnikom Emilom in Brusom Danijem, pri ženskem naraščaju pa Karpentjeri Mariji pred Sulgaj Fanci in Likar Pavlu. Moška deca je dala kar 42 tekmovalcev in je zmagal Mrak Davorin pred Goslerjem Marjanom in Pečenolom Slavkom. Tudi ženska deca je vozila odlično. Zmagala je Anka Treven pred Zelenc Tince in Milenko Rupnik.

Počasi toda vztrajno si naše društvo utira pot do najširših slojev naroda, ker le na tej poti lahko pričakujemo pravih uspehov.

Naš zimski spored je še zelo pester in s sodelovanjem vseh ga bomo tudi izvedli. — Te dni se nam je v delu na telesno vzgojnem polju pridružila še podružnica PDS, ki je vzbudila mnogo zanimanja in si je postavila dalekosežne cilje, da popravi predvsem, kar je okupator porušil in požgal. Za predsednika je bil izvoljen tov. Lipušček Mile, za tajnika tov. Albreht Tine, važno funkcijo pa si je pridržal tudi tov. Tarter Karel, ki gostuje v našem mestu in ima največje zaslug, da se je podružnica obnovila. Te dni bomo ustanovili še šahovsko društvo, da izpopolnimo še zadnji vrzel, ki spada v naš delokrog, nato pa bomo še z večjimi močmi stopili na delo, ki bo gotovo rodilo najlepše uspehe.

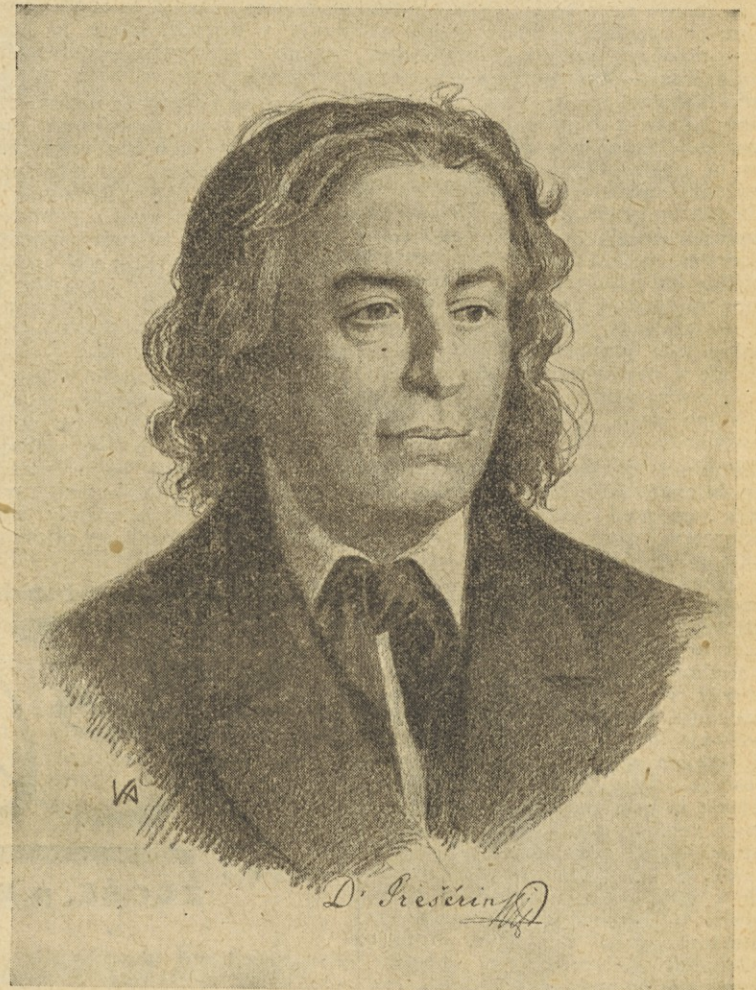
DELAVSKA ŠPORTNA ZVEZA FRANCIJE

je bila sprejeta v članstvo Narodnega športnega Komiteja Francije.

Dr. FRANCE PREŠEREN

Veliki videc slovenskega naroda je več ko pedsto leti pokazal pot:

Največ sveta otrokom sliši Slave, tja bomo našli pot, kjer nje sinovi si prosto uoljo vero in postave!

Obletnica Prešernove smrti je kulturni praznik slovenskega naroda. Ta dan naj povečuje ime pesnika, ki nam je dal veliko geslo vstaje in moč, da smo vztrajali v najusodnejših dneh naše zgodovine. Prešeren nam je bil vodnik v boju za svobodo, pokazal nam je pot, bil nam je opora in zagotovilo, da se bo prerodil mali zatirani narod v tej veliki preizkušnji. Ob njegovem spominu pokažimo svojo zavest in dajmo vse svoje sposobnosti za napredek in razvoj, za bratstvo in edinost.

Živé naj vsi naródi,
ki hrepene dočakať dan,
de, koder sonce hodi,
prepír iz svéta bo pregnan,
de rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo meják!

Impregniranje smučí

Smuči, posebno pa še tekmovalne smuči, moramo pred uporabo impregnirati, namreč prepojit s sredstvom, ki preprečuje vpijanje vode, kar je vzrok, da se jih prijema sneg. Dobro impregnirane smuči pomenijo pri tekmovalju najmanj tretjino uspeha. Kajti če so smuči še tako dobro mazane, pa niso impregnirane, tekmovalec ne more biti gotov uspeha, ker se mu maža brez podlage predčasno obrabi, smuči pa potem nimajo več pravega teka in vkreber spodrsavajo. V mokrem, težkem snegu (srenu) se pa les zamoči, da smuči ne drse.

Načinov impregniranja je več. Najstarejše sredstvo je prepojenje smučí z lanenim oljem. Ravnanje je enostavno. Smuči položimo vodoravno in mazemo vroče olje s čopičem po ploskvah, dokler ga les vpija. To ponovimo trikrat do štirikrat, v presledkih po nekaj dni. Pred vsakim ponovnim mazanjem, pa je treba staro, osušeno olje očistiti s steklenastim papirjem. Tako impregnirane smuči povsem ustrezajo.

Drugo sredstvo, ki ga uporabljajo posebno tekmovalci na tekmovaljih v težkem snegu, je vžiganje. To je, da na očiščene smuči nanesemo katroan ali mažo, ki jo hočemo vžgati in jo vžigamo po stoječih smučeh od krivine navzdol s spajkalom, dokler niso smuči popolnoma suhe. Ta sicer prav dober način pa ima to slabo stran, da je treba zanj precej vaje, ker se sicer prav rado primeri, da z neenakomernim vžiganjem smuči nžgemo in jih s tem pokvarimo. V splošnem pa vžiganje smučí veži, posebno na krivini in repu.

Severnjaki, posebno Norvežani, pa impregnirajo smuči na sledeči način: smuči očistijo s kosom stekla in jih namažejo popolnoma tenko z lanenim oljem in jih položijo vodoravno na sonce, ki mažo enakomerno segreva po celi ploskvi. Čim les vpije olje,

to se zgodi navadno že v dobri uri po prvem mazanju, je treba ponovno mazati. Tako so smuči vse poletje, razen vročih opoldanskih ur, izpostavljene soncu, ki jih prepoji z oljem. Tako impregniranih smučí se nikoli ne prijema sneg. V primerih, ko vsako kupičenje maže povzroča lepljenje, je mogoče po obrabi maže tekmovalje nadaljevati z golimi smučmi, ki bodo še vedno imele dober tek. Ta način impregniranja, ki se je izkazal kot najboljši, je pa mogoče le pred sezono in po sezoni. Ker pa nabavimo smuči navadno šele tik pred zimo, se je treba v tem primeru odločiti za enega zgoraj navedenih načinov.

PO SVETU

VZTRAJEN TEKAČ

Jean Kaiser, bivši rokoborec, je kljub svojim šestdesetim letom še tako čil, da je nedavno pretekel pot iz Pariza v Versailles (35 km) v 2 urah in 15 minutah.

NOV SVETOVNI REKORD V HOJI NA 10 KM

Na Masarykovem stadionu v Prahi, je Čeh Václav Bařsau izboljšal svetovni rekord šveda Hardmoe Wernerja za 8,6 sekunde, tako da se glasi sedaj novi rekord 42:31,0 minut.

ANGLEŠKI NOGOMETASI POJDEJO V SSSR

Glavni tajnik angleške nogometne zveze S. F. Rous je izjavil, da bo v letošnjem poletju gostovalo v SSSR eno od najboljših angleških moštev. Možno pa je tudi, da bo prišlo do meddrževne tekme Anglia : SSSR v Moskvi.

Tekmovalec v slalomu na progi

GLAS Z GORA

Boris Režek:

Gore in ljudje

In vendar je vsaka tura kakor sama sebi zaključena zgodba, iz katere bi radi zajemali vsi, ki ljubijo gore.

Morda je tudi radi te neplodovitosti v podajanju doživljanj nastal oči tek, da je plezalstvo prazno. Blazirana malomeščanska družba, slej ko prej nesposobna na vseh področjih človeškega udejstvovanja, ga je rada proglašala za golo iskanje senzacij in za težnjo po proslavljanju. Očitek bi ne bil zgrešen, če bi se omejil na točno določene primere, kakor se bodo od časa do časa gotovo še ponavljali. Nekateri so se vrgli v nemoralno tekmo s poneverjanjem v trdem, molčljivem delu doseženih uspehov in z neizrekljivimi težkočami namješčenih zavarovanih v stenah zgoranjih težavnostnih stopenj. Tavaajo po stopinjah drugih in preže, kako bi v ugodnem trenutku iztrgali zmago boljšim in vrednejšim. V vseh, z mnogimi smrtni proslavljenih stenah so nastajale te tekme, toda v njih nastopajoče plezalske naveze so se izživele v medsebojnem obrekovanju in danes se komaj kdo še spominja vseh teh imen, ki niso nikdar dosti pomenila.

Skromno gorsko literaturo mora dopolnjevati živa beseda. Tako nastaja vez med preteklostjo in prihodnostjo, živo izročilo preostalih nalog iz dediščine padlih in onih, ki so onemogli v svojem prizadevanju. Nastopajoči rod je dolžan nadaljevati nedokončana dela predhodnikov, vreči se mora po zgledu najboljših iz tradicij gornštva in paziti, da ne zabrede v dekadenco in maličenje stvarnosti, kakor je nastajala iz prenasajenja in nemoči in se v umetnosti izražala v razne, malokdaj progresivne - izme. Osnova gornštva je dejanje in o njem povečevano doživljanje gorske prirode. Umik pred nevarnostjo in tveganjem na plezanju v skalah in ledu in na zimskih pristo- pih v gore, v gola hedonska zadoščenja, bi neizmerno osiromašil vse gornštvo in ga spravil na stopnjo nedeljskega izletništva v gostilne. Neprestano povečevanje udobja koč je silno olajšalo gorske pristope. Prvotna skromna zavetišča iz časov Frischaufa in Kugyja so postala hoteli. Pristopi, ki so še pred nekaj desetletji pomenili alpinistično dejanje, so zdaj preprosti višinski sprehodi in namesto peščice gornikov in vodnikov prihajajo množice. Niso se pa v isti meri povečale in posplošile potrebne veščine. Ta lahkotna popotovanja so omogočila zaznamovana in zavarovana pota. Dandanes so vsakomur dostopni najdržnejši vrhovi, kamor so se nekdanj v trdem delu z vrvjo in cepinom zmogli povzpeti le redki posamezniki. Gorniki so odhajali na dolge ture iz bivakov, kjer je droben ogenček v mrzlih gorskih nočeh pomenil že veliko razkošje. Navezani sami nase, brez vsakršne nadeje na pomoč v nesreči, so utirali pota v najskritejša zakotja vrhov, v stene, kamor se niso drznili niti najsmelejši lovci gamzov. Nešteti prihajajo zdaj po njihovih zabrisanih in onečastjenih sledeh, nešteti zajemajo iz čistih virov radosti v gorah. Toda vse kar je zlahka pridobljeno nima cene. Ni prvotne nevarnosti, ki bi vzburla, nepričakovana onega neznanega, ali le v medlih obrisih opisanega, preskušnje, ki odbira posameznike in zavrača vse druge. Iz takega izbranstva nastaja samozavest. S tem, kar zmora vsakdo, se nihče ne ponaša. Skromno zadovoljstvo pa je strah pred borbo in tveganjem.

Zožen obozrje po lastni krivdi odrinjenih ljudi je večna ovira napredka za vse, ki tvorijo z njimi skupnost v družini, družbi in ljudstvu. Človek se ne sme zadovoljevati s tem, kar se ponuja samo od sebe, ne s tem, do česar so se povzpeli že drugi, lšči še večjih spoznanj in teraj, da ti sledijo vsi, ki so za to sposobni! V teh besedah je sinteza napredka, bilo je in ostane geslo herojev človeštva.

V utesnjenosti vsakdanjega življenja so premožnim zaprta pota v svet. Privezani so na zaplato rodne zem-

lje k svojemu delu za skpunost in se morajo odreči domotožju po daljavah, kakor ga že v rani mladosti vzbujajo pripovedovanja o tujih deželah. Zgodbe o potovanjih čez morja in puščave, o odpravah na visoki Sever in v velegorja Himalaje mogočno odmevajo v mladih dušah. Robinson je dečkom vsega sveta svetel vzor v njihovi vsega lepega željni mladosti. Deške igre so odraz strastnega srkanja iz čistih virov življenja v prirodi, kakor je kruto in nasilno v zgodbah o pogubljenih arktičnih odpravah.

Gore so nekaterim nadomestilo za drugačna, toda nedostopna preizkuševališča urojenih, do nekeje že okrnjenih sposobnosti iz dediščine davnih prednikov, ki so že živele v neposrednejšem stiku s prirodo in v večnem boju z njenimi močmi.

S prihajanjem tolikšne množice v neobljudne gorske pokrajine pa je zadobil ta samotni pustinski svet, kjer je še nedavno prej komaj kdaj jeknil odmev glasu med mrmanjem vetra, drugačno podobo. Vanj se je zasejalo življenje, odraz onega v dolini; kakor to ni bilo ob zori gorniške zgodovine, ko so prihajali le prvi, najizbranejši, kakor verniki na čaščeči obred. V njihovem zavzetem občudovanju se je utrnila sleherna prisotnost. Podlegali so ubranosti in

SNEŽNE RAZMERE V GORAH

Neugodne razmere so zadnji čas preprečevale zimske vzpone na vrhove, do zadnjega je bil sneg popolnoma sipek in po večini pokrit z osrenico. Sploh pa je bilo vso letošnjo zimo prav do zadnjega časa le malo snega. Še v začetku januarja je bilo vrh Stajerske Rinke 2259 m, skoraj kopno in na robu nobene opasti, prav tako na Grintovcu in na Brani. Zdaj je plast snega debelejša in odjuga, ki te dni pobira sneg po dolinah, je spremenila vsa pobočja v trden sren, ki omogoča pristope na vrhove. Pričakujemo poročil o prvih letošnjih plezalnih turah v snegu in ledu. Gorski vodnik Janez Brojan iz Mojstrane, je opravil prvenstveno turo po severnem stebri Kukove Špice, o čemer je poročal v našem časopisu; drugih poročil še ni, menimo pa, da bodo zimski alpinisti, ki so prekinili svojo dejavnost pred štirimi leti, nadaljevali s svojimi načrti tako v Julijskih kakor v Savinjskih Alpah.

GORSKO SONCE VABI

Začenjajo se predpomladni dnevi, ko je v gorah trajno lepo vreme, najugodnejši sneg in sonce. Žal so nam letos najlepši predeli naših gora še nedostopni, ker niso oskrbovane redke še preostale postojanke. Le Dom v Kamniški Bistrici in Dom na Kravcu moreta sprejeti goste, ki bi želeli prebiti nekaj dni v gorah. Dom na Kravcu je sploh edina visokogorska postojanka, ki nudi zavetje številnim smučarjem in je tudi redno oskrbovana. Smučarji naj ne zamude prilike in naj izrabijo ugodne

SKOK S SANMI

Na nekdanji skakalnici nad Bellevue v Šiški, ki je bila med prvimi v Sloveniji, takrat ko je bil pri nas dosežen najdaljši skok 14 m, in sicer v Bohinju, ni bilo nikoli tekem, ker je bila napačno zgrajena. Nalet je imel dva prehoda in naj se je skakalec še tako odgnal, je privozil na most z dostojanstveno počasnostjo, da je pristal tik pod mostom na začetku doskočišča. Neko zimo, ko je bilo vse poledenelo, se je drzen mladinec spustil po skakalnici, in sicer s sanmi in »obstal« na 10 m na razvalinah svojih sani, kar je bil najdaljši skok na tej skakalnici.

RAZGLEDI

NAJNEVARNEJSI ŠPORT

Košarka je najbolj nevarna, tenis pa najmanj. Do tega zaključka se je povzpela pred nekaj leti neka ameriška zavarovalnica, ki je sestavila statistiko po 4000 primerih, ob katerih je morala plačati zavarovalnino. Pri košarki je bilo 807 poškodb ali 18 odstotkov, pri plavanju 562, pri rokoborbi 287, pri keglanju 269, pri drsanju 231, pri tenisu 211, pri golfu 164 in pri namiznem tenisu 3.

Kakšen šport bi bil najnevarnejši pri nas? Smučanja ta ameriška statistika ne omenja, niti nogometa. Kako le igrajo Američani košarko, da je bilo toliko poškodb, se vprašujemo ob gornjem poročilu.

NOGOMET NA LEDU

Igranje nogometa na ledu je res nekaj novega. O tem je poročal nedavno nek švicarski časopis. V svetovno znanem letovišču St. Moritz, kjer je bila leta 1928. druga zimska olimpijada, so na zamrzlem jezeru, kjer so tudi po navadi slovite konjske dirke, priredili nogometno igrišče. Igrali so domačin in letoviški gostje v mrazu -12° C, kar za St. Moritz ni nič posebnega. Na gladkem ledu seveda navadni čevlji za nogomet niso bili uporabni in so si igralci obuli galoše, da ni drselo, žoga pa je šla seveda po svoje in tako je vratar domačinov zabil gostom gol, ko so presenečeni igralci obeh strank popadali po tleh, ko je žoga drsela pred njimi. Igra se je končala s hazenskim izidom 18:14.

SMUČI IZ KOVINE

Pred leti so poskušali nadomestiti les s kovino in so v Švici poskušali s smučmi, ki so bile poudružene s ploščami duraluminija. Kovine se sneg sicer ni prijel, toda na njej tudi ni držala nobena maža in smuč v pršiču niso rade tekale in tako so poskuse opustili. Tudi pri nas je pred leti poskušal nekdo v Bohinju z roževinasto podlogo, ki je bila stopničasto položena, da bi smučji vkreber ne spodsavale. Tudi te smučji, ki so bile dane v prodajo, se niso obnesle, roževina se je naglo obražila in tako je tudi ta domači izum prešel v pozabo. Najboljši je pač les, in sicer kanadski hickory, od domačega lesa pa mokovec, ki pa ima to slabo lastnost, da se rad zveži. Sicer pa so smučarji poskušali z vsemi vrstami lesa in na neki tekmi v Kranjski gori se je postavil nek tekmovalac s češnjevimi smučmi, katere pa je prinesel potem pod pazduho na cilj.

ŠPORT V SSSR

SOVJETSKI SMUČARJI PREMAGALI NORVEŠKE

V Kirkenesu, ki leži od vseh evropskih mest najvišje na severu, so nastopili na smučarskih tekmah tudi sovjetski tekmovalci, od katerih sta Todorov in Orlov dosegla prvo in drugo mesto.

TEKMOVALO JE 12 TISOČ SMUČARJEV

Na profsojuzno-komsomolski tekmi v Kalininski oblasti je tekmovalo 12.000 smučarjev in smučark. Od tega števila jih odpade posebno veliko na mesto Kašin in sicer 1200, dočim jih je v mestu Kalininu tekmovalo celo 2500. Med smučarkami je zmagala na 5 km dolgi progi Platonova (»Mukomolka«) v času 30 minut. Med moškimi pa je bil prvi Minjejev (»Mukomolka«) na 10 km v času 50 minut 53 sekund.

V TULI 1200 TEKMOVALCEV

Tudi na profsojuzno-komsomolskih tekmah v Tuli je nastopilo rekordno število 1200 tekmovalcev. Posebno veliko tekmovalcev so poslala društva Zenit, Lokomotiva in Delovne rezerve. Proga je bila speljana po mestnem parku. Med moškimi je zmagal na 10 km dolgi progi Lisičkin v 52 minutah, med ženskami pa Trinkova, ki je presmučala 3 km v 18 minutah in 30 sekundah.

POSLUŠAJTE vsak ponedeljek ob 18-30 oddajo ljubljanskega radia o telesni vzgoji!

OBJAVE

VSEM TELESNO VZGOJNIM DRUŠTVOM!

Naša dosedanja določila o prijavljanju prireditelj in tekem izpopolnjujemo v toliko, da morajo društva prijavljati tudi prireditve in tekme, ki na njih nastopajo skupno s fizikulturniki iz vojske, čeprav je prireditelj vojska.

Tekme in prireditve z vojaško ednico v okrožju, v katero spada društvo, je treba prijaviti 8 dni prej okrožnemu odboru, ki tekmo takoj odobri ali prepove, če pa gre naše društvo na prireditve (tekmo) izven meja okrožja, je treba preko okrožja tako prireditelj javiti 14 dni prej FOS-u. FOS

VESTI UPRAVE

Današnji številki smo priložili poštne položnice. Prosimo vse, ki še niso poravnali naročnine, da to store čimprej.

VESTI UREDNIŠTVA

POPRAVEK

V zadnji številki je bilo poročilo o smučarskih tekmah v Ilirski Bistrici pomotoma uvrščeno pod naslov »Tekme v Idriji«, kar s tem popravljamo.

KNJIGE

Hrvoje Macanović: »Osnovi naše fizičke kulture«, Zagreb 1946, založil »Zemaljski fizikulturni odbor Hrvatske«, 23 strani.

Za svojo skupščino, ki je bila v začetku decembra v Zagrebu, je izdal ZFOH to knjižico, ki so v njej razložene poglobljene prvine telesne vzgoje v naši prerojeni domovini.

V uvodu pisec priblija, da je postala pri nas telovadba eno izmed temeljnih sredstev državlanske vzgoje, s tem pa politična prvina, ki zavzuje k delu in sodelovanju tako oblasti, kakor tudi državljane. Prva naloga je, da začnemo s telovadbo takoj, brez ozira na boljše ali slabše gnotne pogoje, saj se lahko učinkovito urimo tudi brez večjih umetnih naprav. K telovadbi smo v napredni družbi zavezani vsi: mladina in odrasli, delavec, nameščeneec in kmet, možje in žene. Pri tem nam mora biti cilj vedno le uspeh celote, zato pa način dela tak, da vedno, v vseh panogah telovadbe obseže kar moč mnogo posameznikov, kar moč veliko množico.

Zavoljo vzgojnih in obrambno-vzgojnih namenov telovadbe, mora biti naše delo po svoji vsebini vselej vsestransko, pri tem pa stopnjema oteženo: od preprostih prirodnih vaj (tek, skok, lučanje, vzdigovanje in prenašanje bremen, plavanje, nlezanje itd.) do zapletenejših oblik. S preprostejšimi oblikami moramo začeti takoj, ker je to povsod mogoče.

Zaradi vseobsežnosti in vsesplošnosti telesne vzgoje se bo vadišča napolnila. Vzgojno delo pa terja izkušenih vzgojiteljev. Storit moramo še sedaj vse, da pomnožimo vadištevstvo, »stari« pa morajo medtem vztrajati v društvih: »Dok če se u višim školama spremiti novi sposobni nastavniki fizičke kulture, u društvima moraju izdržati na radu svi oni, koji po današnjem iskustvu i spremi mogu podučavati i voditi početnike.« Za vsako ceno moramo prebresti začetne težave v preurejeni organizaciji, ker se nam obeta že v kratkih letih vedro in uspešno delo; to nam jamčijo velikanski uspehi ruskih tovarišev na tem področju.

V ostalem delu knjižice razlaga Macanović pojme: telovadba, šport, telesna vzgoja in fizična kultura, in sicer tako kakor v članku v »Vjesniku«, ki smo ga omenili v sestavku »Več jasnosti« v 2. številki letošnjega »Poleta«.

Zaradi svoje jasnosti je Macanovićev delce vredno, da se razširi tudi pri nas. Naročis ga pri »Zemaljskem fizikulturnem odboru Hrvatske« v Zagrebu. Za ceno ne vemo, vendar ne bo stala knjižica več ko nekaj dinarjev. S. T.

»SLOVENSKI TISK«

bibliografski mesečnik št. 1. za januar je izšel. Poroča o novoizšlih knjigah, brošurah, muzikalijah, gledaliških igrah itd. Posamezna številka velja 8 dinarjev. Naročnike (celoletna naročnina 60 dinarjev) sprejema Državna založba Slovenije, Ljubljana, Slomškova ul. 12.

Naročajte športno in telovadno orodje pri zadrugi

Elam

Z. Z. O. J.

ZGOŠE, p. BEGUNJE na Gorenjskem

niso videli, ne občutili srha sestavin, ki se razčenjajo v spoznanjih neposrednega stika ljudi z goro. Iz njihovega čustvovanja ni nastajala odvisnost v osnovah življenja, kakor ga terja sleherni čaščenje. Samo, tudi najčistejše uživanje ni vselej tudi doživljanje. Ob mnogih stvarih so se v oni romantični dobi zatiskali oči, skratka niso jih hoteli videti. Niso se družili z gorskim prebivalstvom, niso hoteli res do dna spoznavati njihovega življenja. Gorjan jim je bil le vodnik in nosač in ta prepad se kljub vsem lepim besedam (Kugy) ni dal premostiti.

Namen gorskih popotovanj torej ni že zajet in pojasnjen v samem uživanju gorske prirode, temveč tudi v čim popolnejšem spoznavanju gora do najtišjih utripov njihovega žitja. S svojimi odsevi na čustveno dojemljivost človeka nujno navaja posameznika na tvorno izražanje v umetnosti, na neomejeno razumevanje tega izražanja; sploh pa vodi do poglabljanja znanja v vedah, ki so nastale z razvojem družbe in samim razmahom gornštva. S prihodom množice so bila prevržena takratna zvišena zrelišča in gornštvo je preživljalo ne vselej pozitivne preporode. V ustaljenosti, ki se je zdelala neizpremenljiva, je vedno pogostejšem stiku ljudi nastajala njihova medsebojna odvisnost in spor z ogroženimi egocentričnimi naziranj, ki so proglašala gore za izključno svoje področje in poudarjala, da bo množica onečastila čistost njihovega gornštva. Toda danes vemo, da nobeno področje človeškega udejstvovanja ne more biti privilegij posameznih skupin ali stanov, kakor je bilo gornštvo v svojem začetku. Iz množice je nastal izbor najspodobnejših, v mogočnem razmahu se je začelo odkrivanje gorovij, zavojevanje doslej nepristopnih vrhov.

Gorovja so obljubljena. Prisotnost ljudi jih je spremenila v torišče, kakor nastaja iz kosa pustinja iztrgane zemlje, na kateri začenjajo naseljeniki boju z divjino. (Dalje)

razmere. Krvavec je izhodišče za visokogorske smučarske ture na Kalški Greben 2222 m, na Kompostek 1900 m in na planoto Kalcev, od kjer je s Krvavca prehod v Kamniško Bistrico. Smučišča v bližini Krvavca so med najlepšimi v naših Alpah.

STRAH V KLINU

Neko zgodnjo pomlad sem se namenil s smučmi na Kamniško sedlo. Zvečer sem odšel iz Bistrice po kopni stezi čez Rjavo gričo in po plazovih v Klin. Luči nisem rabil, noč je bila jasna; mesec je lezel izza Zele- niških špic in po nebu so se predle meglice v rahli odjugi.

V Klinu je bil sneg pod drevjem zmrzel do dna, celec je držal in že sem zavil v grapo pod Studencem. V gorah je bila tišina, le sren je škrtal pod koraki in onkraj Sedliška, v Črnem vrhu, se je včasih tožeče oglašala uharica.

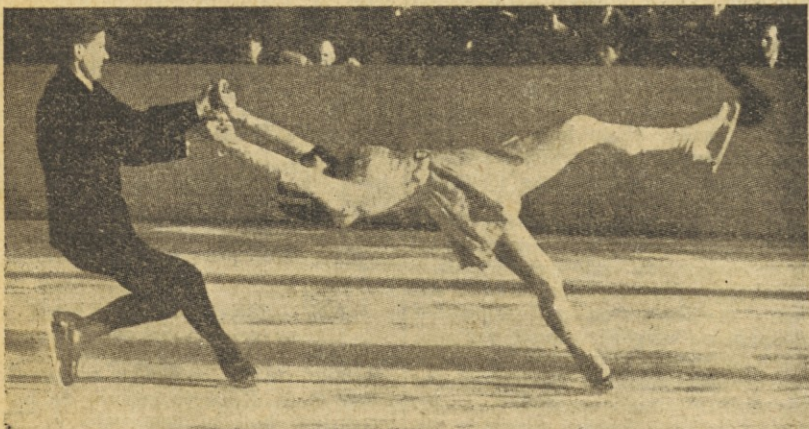
Macesnovec in Orlov turn sta po- legala gosto senco v plazove pod Brano, tema je bila in težko sem ubiral stopinje po raztrzi plazovini. Nad Studencem sem malo postal. Kar se oglaš tik pod menoj pridrušeno stokanje v temi. Ostrašen pogledam tja, videti ni bilo nič, le neka senca je ležala na snegu kakor onemogel človek. Zakličem — senca se je zdaj pomikala čez sneg in še pretresljivejšje je bilo stokanje. Spet se oglašim — nič. Poženem se po bregu, pa zaslšim topotanje korakov in stokanje utihne. Prav tačas posije mesec in onkraj brega sem ugledal svetlo, stoječo postavo in stokanje se spet oglaš.

Vedel sem, da človeku, ki je tako zlahka bežal, ne more biti sile. Pokličem, ga nič odgovora. Počasi se vracam iz grape in zjezen mislim, kdo bi utegnil plašiti in strašiti tu v samoti. Kar zaslšim tihe korake za seboj. V naglici potegnem pištolo in rezek strel je zagrmel v tišino. Še razločim, kako nekdo beži in kmalu vse utihne, le od robov pod Macesnovec je jeknil pridrušeni odmev. V svetli mesečini, ki se je razlila po plazovih, ni bilo videti ničesar več.

Na Stanu sem trdno zapahnil vrata v bajti. Vso noč sem se premetaval po vlažnem senu v pogrado — nekaj iz strahu, nekaj radi mraza, ker nisem imel s čim kuriti.

Z dnem sem napregel smučji in odšel na Sedlo. Ko kem se vracal, sem se moral nemalo smejeti svojemu strahu. V sledeh na snegu je bila zapisana vsa zgodba.

Oglašala se je goneča se lisica, s klicem in strelom pa sem splašil onega starega gamsa, ki je imel dolga leta svojo stečino nad Studencem in svetla postava je bila macesnov štor. Pred mesecem ploveči oblaki so metali premikajočo se senco po snegu in ves strah je bil le prevara čutov v tihi in samotni gorski noči.

Mojstrska dvojica v drsanju na ledu